

В иглолистните гори най-разпространеният насекоми вредител е **боровата процесионка**. За нейното развитие Лесозащитните станции в София, Пловдив и Варна водят наблюдения от години. За ограничаване на нападението от боровата процесионка се предвижда провеждане на авиоборба върху площ от 33 880 дка. Очаква се разпространението му да се разшири в района на РУГ - Стара Загора. Съгласно нормативната уредба по защита на горите борбата с този вредител се провежда основно с авиационна техника и безвредни бактериални и хормонални препарати. Механичната борба е скъпо струващо мероприятие и се извършва чрез изрязване на където и последващото им унищожаване. Практикува се при единично разположени дървета или в единични случаи, когато авиационното третиране е невъзможно. Този вредител, както и златозагката, гъбовата процесионка и гъботворката са особено опасни не само за гората, но и за здравето на човека, тъй като гъсениците им отделят парливи отровни вещества и власинки, които почти във всички случаи предизвикват силни алергични реакции.

Боровите листни оси при висока численост и каламитетни нападения са опасни за боровите гори. От различните видове при тях през тази година се очакват силни нападения само от **ръждивата боро-волистна оса** на площ от 3400 дка в района на РУГ - Благоевград.

През последните години нападенията от **корояди и други стъблени вредители** останаха сериозен проблем в иглолистните гори. В много райони при бора се установява масово намножаване на върхов корояд, голям и малък горски градинар и шестозъб корояд, а при смърча - типограф и халкограф.

Типографът е особено опасен вредител за смърчовите гори на възраст над 60 години. При каламитет предизвиква изсъхване на групи от дървета. Общата площ, посочена като нападната от него, в прогнозите на трите станции е 199 декара.

Като стъблен вредител с най-голямо значение за нашите борови гори се очертава върховият корояд (*Ips acuminatus*). Нападнатите от него площи в РУГ - Смолян, са 4814 дка, от които 20 дка силно нападнати. Общата засегната площ за страната е 4881 дка. Често се съпътства от шестзъбия корояд, като от

Мерки за защита от вредители, болести и други повреди през 2007

Инж. Стефан БАЛОВ - главен експерт по защита на горите в НУГ

Установено е, че въздействието на абиотичните и биотичните фактори, които влияят върху състоянието на горите у нас, се променя периодично. От вредители, болести и други повреди всяка година са засегнати горски насаждения и култури на площ от 1 до 2 млн. дка, или до 5.5 % от общата площ на горите, която е 36.7 млн. дка от територията на страната. Над 60 вида са агентите и факторите, причиняващи повреди, изсъхвания или физиологично отслабване на горските насаждения.

Обобщената прогноза на Лесозащитните станции за очакваните нападения от вредители, болести и други повреди в горите през 2007 г. дава следната картина на здравословното им състояние.

Общата засегната от пожари площ през 2006 г. е намаляла значително в сравнение с предходната година - от 21 100 на 18 919 дка. Насекомните вредители бързо допринасят за влошаване на здравословното състояние на съседните на пожарищата насаждения, където често се проявяват като първични вредители.

От проведените лесопатологични обследвания се установява, че за 2007 г. засегнатата от вредители и повреди горска площ е със 150 000 дка по-малко от предходната година - 880 900 дка, което е 2.4 % от общата залесена площ в страната. В приблизително 267 000 дка, или 0.7 % от общо залесената площ, е необходимо да бъде проведен фитосанитарен контрол. Силно засегнатите и предвидени за прилагане на лесозащитни мерки гори се разпределят по отношение на собствеността: в ДГФ - 216 941 дка (80.8 %); гори, собственост на юридически лица - 35 563 дка (13.2 %); гори, собственост на физически лица - 16 082 дка (6.0 %). В заключение може да се каже, че здравословното състояние на горите е по-добро от предходните години, но не са изключени изненади, предизвикани от климатичните аномалии през тази зима.

него сега са нападнати само 13 декара.

В прогнозата на Лесозащитните станции за 2007 г. като нападнати от корояди са посочени 6161 дка, но в тези горски площи по-голямата част от вредителя е върхов корояд или типограф. За да бъде успешна борбата срещу стъблените вредители в горите, тя трябва да се основава главно на добро познаване на тяхната биоекология.

Повредите от **ликоядите - голям и малък горски градинар**, в нашите борови гори, често придружават тези от върховия корояд. Посо-

чената за 2007 г. засегната площ е 567 дка за големия и 2 дка за малкия ликояд.

Големият боров хоботник напада културите от бял бор, смърч и други в ареала на естественото разпространение на иглолистните дървесни видове. Особено опасен е в културите до 3-годишна възраст. Посочени като слабо нападнати площи са 567 дка, а 560 дка от тях са предложени за наземна химична борба. Не се очаква разширяване на нападнатите площи през тази година.

Засегнатата площ от **стъблени**

Вредители в иглолистните гори е общо 12 882 дка, в т.ч. 4483 дка силно нападнати. През 2007 г. очакваме известно намаляване на нападенията, но те няма да бъдат преустановени. Това ще зависи както от количествата на засегнатата дървесина през зимата, така и от ефикасността на предприетите през годината мерки.

Процесът на съхнене в иглолистните гори в повечето случаи е предизвикан от комплексни причини. Засяга преди всичко белия и черния бор, смърча и елата. През последните години се засилва отрицателното въздействие на конкурентната дървесина и храстова растителност; на прекалено високата склоненост и пълнота, следствие от гъстите схеми, при които са създадени културите, и непровеждането на отгледните сечи. Лошата хигиена и периодичните нападения от насекоми вредители влошават допълнително състоянието на горите. Общата слабо и силно засегнатата от съхнене на бора площ е 33 700 дка, в т.ч. 4500 дка в силна степен. От всички тези площи за

насекомен вредител е гъботворката. Има добре изразена цикличност в развитието. Методиката за предсказване на развитието му е много добре разработена. Поредната градация на този вредител започна преди три години. При лесопатологичните обследвания през 2005 г. на много места в страната се установи масово загиване на гъсениците от естествени патогени. По данни на Лесозащитните станции числеността на вредителя през 2005 и 2006 г. е силно редуцирана и повлияна от намножаването на кожояди и други паразитоиди и въздействието на ентомопатогенни гъби, в т.ч. интродуцирания ентомопатоген *Entomophaga maimaiga*. Не се установяват силно нападнати площи. Наблюденията ще продължат, за да бъдат предотвратени изненади от този вредител. Предвижданията за 2007 г. са за слабо нападнати 100 500 дка гори.

Подобно на гъботворката златозадката периодически се намножава масово и презимувалите гъсеници могат да предизвикат обезлист-

относително равновесие. Поради масовото намножаване през определени периоди те са под постоянно наблюдение чрез лесопатологичния мониторинг на Лесозащитните станции. Нападнати в слаба степен са над 180 000 дка. Въз основа на резултатите от лепливите пояси и фотоеклекторите ще се определят окончателно степенята на нападение и площите за авиоборба през пролетта.

В групата **други вредители** (таблицата) са включени листни въшки, шикалкомторки и семейди, буков скокльо, церова процесия, махадебков молец и още някои, които се срещат в малки по размер и предимно слабо нападнати площи. В площите, силно нападнати от тях, се предвижда химична борба.

От насекомите вредители по тополите, върбите и елшите най-големи площи са нападнати от тополов листояд - 6557 дка, тополов цигарджия - 1626 дка, и малка тополова стъкланка - 1391 дка, всичките предвидени за еднократно или гвукратно третиране.

Съхненето на дъба се обуславя от много абиотични и биотични причини, а не на последно място и от антропогенни въздействия. Засегнатата площ е 104 000 дка, в т.ч. и церови гори. От тях в 20 000 дка съхненето е определено като силно. Над 10 000 дка са **засегнатите от съхнене букови насаждения**, а от тях в 1000 дка съхненето е в силна степен.

Други **широколистни видове, които съхнат**, са акация, топола, ясен. Площите при тях са значително по-малки и са предвидени за санитарни сечи.

За борба срещу **дивечови повреди** основно с препаратите „Арбинол Б“ са предложени 826 декара.

Общо 262 дка са предвидени за борба срещу мишевидните гризачи.

Площите, нападнати от **паразитни растения**, са 2603 дка, в т.ч. 143 дка са силно засегнатите от черен имел насаждения, в които се предвиждат санитарни сечи.

Срещу **плевелната растителност** преди всичко в горските разсадници се предвиждат мероприятия на площ от 3380 декара.

Повредите от **абиотични фактори** са главно от снеголоми, снеговали, ветровали, слани, градушки, свлачища и някои други с по-малко участие. Общо за страната пострадалите насаждения са на площ 73 876 дка. За санитарни сечи са предвидени 62 566 декара.

санитарни сечи са предложени 25 371 дка. Прогнозата предвижда съхненето да продължи, въпреки че през последните две години площите не нарастват.

Съхненето на обикновената ела, смърча и дулазката е почти преустановено. И при трите вида не се очаква съхнене в силна степен на големи площи. Общо засегнатата площ е 1442 дка, от които силно засегнати са 64.

В широколистните гори най-опасният в стопанско отношение

ване през пролетта. Последните силни нападения на големи площи са през 2000 г. - 557 000 дка, и през 2001 г. - 26 000 дка. След това развитието на вредителя постепенно затихна. За 2007 г. са отчетени слаби нападения на 360 дка в РУГ - Пазарджик. Първичните огнища за развитие на вредителя са постоянни - крайпътните овощни дървета и овощните дървета в дворовете и градините в населените места.

Развитието на **листоврътките и педомерките** е в състояние на

Предвидени лесозащитни мероприятия за 2007 година

ВРЕДИТЕЛ БОЛЕСТ ПОВРЕДА	Общо: слабо и силно на- паднати площи	МЕРОПРИЯТИЯ					Всичко, предви- дени площи за борба
		Авиобю- логична борба	Авио- химична борба	Наземна химична борба	Меха- нична борба	Сани- тарни сечи	
		гка	гка	гка	гка	гка	
Гъботворка	100 540	0	0	0	0	0	0
Педомерки и листоврътки	181 930	2600	0	0	0	0	2600
Златозагка	360	0	0	0	0	0	0
Борова процесуонка	206 020	5360	28 520	50	1554	0	35 484
Бороволистни оси	89 630	3400	0	15	127	0	3542
Стъблени вредители	12 880			560		11 699	12 259
Други вредители	6870	0	0	161	0	0	161
Насекомни вредители по тополи, върби, ели	14 530	0	0	16 914	24	0	16 938
Съхнене на гъб	80 220	0	0	0	0	60 286	60 286
Съхнене на цер (хипок. рак)	23 720	0	0	0	0	2773	2773
Съхнене на широколистни гървесни видове	17 860	0	0	0	0	9088	9088
Съхнене на бор	33 700	0	0	0	0	25 371	25 371
Съхнене на ела	950	0	0	0	0	340	340
Съхнене на иглолистни гървесни видове	500	0	0	0	0	164	164
Други болести	2050	0	0	1686	0	268	1954
в т.ч. коренова гъба	280	0	0	0	0	282	282
Болести по тополи, върби, ели	1720	0	0	549	0	576	1125
Болести по горскоплодни	3920	0	0	0	0	3717	3717
Паразитни растения	2770	0	0	0	0	2655	2655
Мишевидни гризачи	260	0	0	262	0	0	262
Повреди от дивеч	940	0	0	755	71	0	826
Плевели	3300	0	0	2800	580	0	3380
Абиотични повреди	73 880	0	0	0	144	62 566	62 710
Пожари	18 920	0	0	0	0	17 305	17 305
Повреди в горски разсадници	3150	0	0	2838	581	0	3419
Всичко	880 900	11 360	28 520	26 590	3080	197 090	266 640

Срещи по актуални теми

На 2 март 2007 г. в Държавна дивечовъдна станция „Беглика“ се проведе среща на ръководството на Съюза на лесовъдите в България с ръководители и представители на Регионалните управления на горите в Пазарджик, Благоевград, Пловдив и Берковица. Срещата е в изпълнение на решение на Управителния съвет на СЛБ за провеждане на дискусии по актуални въпроси по региони с участие както на съюзни членове, така и на ръководители от системата на горите, местните администрации, недържавни горски структури и други.

Една от темите на съвещанието в "Беглика" бе свързана с предстоящото внасяне в Министерски съвет на Закон за горите. Присъстващите бяха информирани за официалното становище на СЛБ по проекта за закона. Това е вариантът, който бе подкрепян от лесовъдската колегия и който ще стабилизира финансово системата, без да разединява колегията. Въпреки че СЛБ дава своето одобрение за този вариант, съюзът и в бъдеще ще работи за утвърждава-

Участниците в срещата

Продължава на стр. 25